

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Předmět: ZEMĚPIS

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení předmětu

Vyučovací předmět **zeměpis** je součástí vzdělávací oblasti **Člověk a příroda**. Zeměpis vede žáky k systematickému poznávání planety Země jako součásti vesmíru, k poznávání její fyzickogeografické i socioekonomické sféry a jejich vzájemných souvislostí, k samostatnému získávání a využívání osvojených poznatků a dovedností při řešení geografických problémů, úloh, při objasňování příčin geografických jevů a využívání získaných znalostí, dovedností a postojů v každodenním životě. Směřuje k vytváření objektivního, otevřeného a kritického myšlení i logického uvažování.

Časové vymezení předmětu

Předmět zeměpis je vyučován jako samostatný předmět v 6., 7., 8. a 9. ročníku s celkovou hodinovou dotací 7 hodin, a to v 6., 7. a 8. ročníku po dvou hodinách a v devátém po jedné vyučovací hodině týdně.

Organizační vymezení předmětu

Ve výuce se užívají formy a metody práce podle charakteru učiva a vzdělávacího cíle:

- výklad učitele a následná diskuse
- frontální výuka s mapami a jinými demonstračními pomůckami
- samostatná a skupinová práce
- individuální řešení zadaných úkolů
- projekty na vybraná témata
- práce s atlasy, tabulkami, grafy, kartogramy a kartodiagramy
- vyhledávání inf. v odborné literatuře a na internetu, domácí úkoly
- didaktické hry
- videozáznamy
- počítačové prezentace a programy
- exkurze

Možné evaluační nástroje

- ústní zkoušení
- pozorování žáka
- analýza písemných prací – testy, projekty
- hodnocení samostatných a skupinových prací a projektů
- autoevaluace žáka

Mezipředmětové vztahy:

- **chemie:** znečišťování vody a vzduchu, kyselá dešť, užívání fosilních paliv, zdroje energie, výživa obyvatelstva – zdroje bílkovin, tuků, sacharidů a vitamínů, trvale udržitelný rozvoj
- **matematika:** výpočty geografických úloh a jejich grafické znázorňování
- **přírodopis:** vznik sluneční soustavy a Země, základní podmínky života na Zemi - světelná energie (fotosyntéza), sféry Země, vnitřní a vnější geologické děje, geologický oběh a oběh vody, vznik půd, půdní typy a půdní druhy, vegetační pásy, ekosystémy, narušení ekosystémů, vliv člověka na životní prostředí
- **fyzika:** magnetické póly Země, kompas, sluneční soustava, jaderná energetika
- **pracovní vyučování:** klimatické a pedologické podmínky pro pěstování zemědělsky významných rostlin, digitální a mobilní technologie
- **informatika:** využití informačních technologií při vyhledávání geografických informací a zpracování projektů, úkolů a referátů
- **hudební výchova:** hudba charakteristická pro různé části světa
- **výtvarná výchova:** estetická úroveň projektů, úkolů a referátů, architektura (např. typické stavby) ve světě, významné kulturní památky
- **dějepis:** historické mapy, světová náboženství, zámořské objevy, rasismus, antisemitismus, xenofobie, moderní doba – ekonomické a politické souvislosti, významné kulturní památky
- **tělesná výchova:** významné soutěže v Evropě a ve světě
- **občanská výchova:** formy vlády a státní moci, volby, EU, mezinárodní organizace, globální a lokální problémy současnosti, rasismus, xenofobie
- **český jazyk:** úroveň slovního vyjadřování a všech písemností
- **cizí jazyky:** jazyk mapy – cizí názvy států, měst, řek, pohoří atd., jména geografických objevitelů a geografů
- **OČMU:** povodně, sesuvy půdy, zemětřesení a sopečná činnost

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova - OSV

Osobnostní rozvoj

OSV 1 Rozvoj schopnosti poznávání: cvičení, pozornosti a soustředění, dovednosti zapamatování, řešení problémů, dovednosti pro učení a studium.

Sociální rozvoj

OSV 8 Komunikace: informování (aktuality a referáty), vedení a vstup do dialogu.

OSV 9 Kooperace a kompetice: rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (vedení a organizování práce skupiny – práce ve skupinách, projekty).

Morální rozvoj

OSV 10 Řešení problémů a rozhodovací dovednosti: zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětu.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech - VMEGS

- VMEGS 1 Evropa a svět nás zajímá: zážitky a zkušenosti z Evropy a světa, naši sousedé v Evropě, život dětí v jiných zemích, tradice národů Evropy.
VMEGS 2 Objevujeme Evropu a svět: naše vlast a Evropa, evropské krajiny, Evropa a svět, státní a Evropské symboly, život Evropanů.
VMEGS 3 Jsme Evropané: Evropská integrace, instituce Evropské unie.

Multikulturní výchova - MKV

- MKV 2 Lidské vztahy: vztahy mezi kulturami.
MKV 3 Etnický původ: rovnocennost všech etnických skupin a kultur, odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost, základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti, odlišné myšlení a vnímání světa.
MKV 4 Multikulturalita: multikulturalita současného světa a její předpokládaný vývoj, multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování.

Environmentální výchova - EV

- EV 1 Ekosystémy: les, pole, vodní zdroje, moře a tropický deštný les, lidské sídlo – město – vesnice, kulturní krajina.
EV 2 Základní podmínky života: voda, ovzduší, půda, ekosystémy – biodiverzita, energie a přírodní zdroje.
EV 3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí: zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství, doprava a životní prostředí, průmysl a životní prostředí, změny v krajině.
EV 4 Vztah člověka k prostředí: naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání, ochrana životního prostředí, kultura, lidé), nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, globalizace a trvale udržitelný rozvoj).

Mediální výchova

Tematické okruhy receptivních činností

- MV 1 Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení: pěstování kritického přístupu ke zpravodajství.

Klíčové kompetence a výchovně vzdělávací strategie pro jejich rozvoj

Kompetence k učení

- vedeme žáky k samostatnému získávání, třídění, zpracovávání a vyhodnocování informací vhodnými metodami
- vedeme žáky k pozorování a vyvozování souvislostí mezi jevy ve fyzickogeografické a socioekonomické sféře i mezi nimi
- motivujeme žáky k nalézání souvislostí mezi získanými poznatky a jejich využitím v praxi
- dbáme na užívání správné geografické terminologie
- vedeme žáky k využívání vlastních zkušeností a poznatků z jiných předmětů

Kompetence k řešení problémů

- umožňujeme žákům vytvořit si vlastní názor a hájit svá rozhodnutí
- umožňujeme žákům vyhledávání a kombinování informací z různých informačních zdrojů
- předkládáme žákům takové úkoly, při kterých docházejí k objevům, řešením a závěrům sami žáci

Kompetence komunikativní

- umožňujeme žákům vzájemnou komunikaci i komunikaci mezi sebou
- předkládáme žákům samostatné i skupinové práce
- vedeme žáky k naslouchání a respektování názorů druhých
- umožňujeme žákům interpretaci či prezentaci vlastních názorů, různých textů, obrazových materiálů, grafů a jiných forem záznamů

Kompetence sociální a personální

- umožňujeme žákům realizaci skupinové práce
- vedeme žáky k posílení sebedůvěry a utváření pocitu zodpovědnosti za své jednání
- vedeme žáky ke kritickému hodnocení své práce i práce ostatních
- umožňujeme žákům spoluúčast na vytváření kritérií hodnocení a k následnému hodnocení svých výsledků
- dbáme na dodržování dohodnuté kvality, postupů, termínů
- motivujeme žáky k občanské odpovědnosti za vytváření podmínek pro udržitelný rozvoj v lokálním a globálním měřítku

Kompetence občanské

- vedeme žáky k pochopení ekologických souvislostí mezi složkami krajinné sféry a vlivu člověka na ně a k pochopení environmentálních problémů
- dbáme na dodržování pravidel slušného chování
- vedeme žáky k pochopení práv a povinností v souvislosti s principem trvale udržitelného rozvoje
- pomáháme žákům prohlubovat vztah k České republice jako své vlasti

Kompetence pracovní

- vytváříme u žáků základní pracovní návyky – organizace práce, navržení postupu a časového rozvržení práce, dodržují stanovená pravidla pro práci
- vedeme žáky k zodpovědnosti za svěřené pracovní pomůcky
- dbáme na dodržování pravidel bezpečného chování v terénu

V rámci předmětu zeměpis nabízíme žákům následující exkurze.

- **možné exkurze:** např. PVE Dlouhé Stráně, hvězdárna v Prostějově

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Předmět: ZEMĚPIS

Ročník: 6., hodinová dotace 2 h týdně

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
Vesmír a planeta Země		
– zhodnotí postavení Země ve vesmíru – srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy slun. soust. – prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země – zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů – vysvětlí pojem přirozená družice, popíše pohyby Měsíce, porovná prostředí na Měsíci a na Zemi, nakreslí a popíše fáze Měsíce – zhodnotí význam Slunce pro život na Zemi, vysvětlí rozdíl mezi hvězdou a planetou – popíše hierarchii složení vesmíru, vyjmenuje významné astronomy	Tvar a rozměry Země Sluneční soustava a vesmír Pohyby Země Měsíc – přirozená družice Země Slunce Vývoj poznávání vesmíru	OSV 8 Komunikace: informování (<i>aktuality a referáty</i>).
Glóbus a mapa		
– používá glóbus jako model Země – používá mapu jako obraz Země, analyzuje obsah mapy, dělí mapy podle měřítka a obsahu, vypočítá vzdálenost mezi zadanými místy – ovládá základní práce s turistickou mapou – seznámí se znázorněním výškopisu a polohopisu na mapách a s popisem mapy – ovládá základní práce s turistickou mapou, prokáže aktivní znalost smluvených značek, vrstevnic, kót, nadmořské výšky, hloubnic – vyhledá potřebné informace v mapových atlasech, orientuje se v jejich obsahu a rejstřících – rozlišuje síť zeměpisných souřadnic, užívá pojmy rovnoběžka a poledník, rovník, obratník, určí zeměpisnou polohu místa na	Glóbus a mapa Zeměpisná síť, zeměpisné souřadnice – poledníky a rovnoběžky	OSV 1 Rozvoj schopnosti poznávání: pozornosti a soustředění, řešení problémů, dovednosti pro učení a studium (<i>určování zeměpisné polohy</i>). OSV 10 Řešení problémů a rozhodovací dovednosti: zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětu (<i>určování zeměpisné polohy</i>).

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
zemském povrchu pomocí zem. souřadnic – vysvětlí pojmy hlavní poledník, časové pásmo, datová hranice	Určování zeměpisné polohy Čas na zeměkouli	
Obecný fyzický zeměpis		
– vysvětlí pojem krajinná sféra, vyjmenuje sféry Země – objasní stavbu zemského tělesa (zemské kůry, pláště a jádra) – popíše tvary dna oceánu – vysvětlí příčiny vzniku zemětřesení a sopečné činnosti, objasní pohyb litosférických desek – vysvětlí vznik různých typů pohoří, porovná a vysvětlí působení vnějších a vnitřních sil na zemský povrch – objasní složení atmosféry, vysvětlí rozdíl mezi pojmy počasí a podnebí, vyjmenuje základní meteorologické charakteristiky a popíše základní meteorologické postupy, vyhodnocuje výsledky nejzákladnějších meteorologických měření – vysvětlí rozdíly v délce dnů a nocí na Zemi a příčiny střídání ročních období – rozlišuje podnebná pásma – vysvětlí význam vody pro život – vysvětlí a popíše oběh vody v přírodě – porovná zásoby vody v přírodě v různých podobách – oceánská voda, voda v ledovcích, na pevnině, v atm. a podpovrchová voda – rozlišuje vodu slanou a sladkou, stojatou a tekoucí, povrchovou a podpovrchovou – pracuje se základními hydrologickými pojmy – lokalizuje na mapě oceány, moře, významné řeky a jezera – objasní pohyby oceánské vody – chápe nutnost šetření vodou, navrhuje možná řešení	Krajinná sféra Litosféra - stavba Země - dna oceánu - zemětřesení a sopečná činnost - vznik pohoří - zvětřávání, zvětřávací pochody Atmosféra - složení atmosféry - počasí, podnebí - předpověď počasí - délka dnů a nocí na Zemi - teplotní pásy, oběh vzduchu v atm. Hydrosféra - oběh vody v přírodě - dělení hydrosféry - úmoří, povodí, rozvodí - oceány a moře, vodstvo na pevnině - pohyby mořské vody	OSV 8 Komunikace: informování a vedení dialogu (<i>aktuality a referáty</i>). OSV 10 Řešení problémů a rozhodovací dovednosti: zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětu (<i>délky dnů a nocí na Zemi</i>). EV 1 Ekosystémy: les, pole, vodní zdroje, moře a tropický deštný les, lidské sídlo (<i>biosféra</i>). EV 2 Základní podmínky života: voda, ovzduší, půda, ekosystémy – biodiverzita (<i>krajinná sféra</i>). EV 4 Vztah člověka k prostředí: nerovnoměrnost života na Zemi (<i>biosféra</i>).

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
– vyjmenuje složky půdy, popíše její strukturu a vysvětlí vznik půd – rozlišuje půdní typy a půdní druhy – na mapě lokalizuje nejúrodnější a nejméně úrodné oblasti světa – vysvětlí význam půdy pro výživu člověka – charakterizuje ohrožení půd, navrhuje řešení – vysvětlí pojem ekosystém, rozlišuje ek. přirozené a umělé – objasní souvislosti mezi jednotlivými složkami ekosystémů – rozlišuje typy biotů, charakterizuje je, lokalizuje je na mapě, vysvětlí jejich vztah k podnebným pásům – vyjmenuje významné rostliny a živočichy, vysvětlí jejich přizpůsobení prostředí, objasní vliv člověka na tyto typy krajiny	Pedosféra - struktura půdy, půdotvorní činitelé - půdní typy, půdní druhy - nebezpečí pro půdu Biosféra - tropické deštné lesy, savany, pouště, subtropické oblasti, stepi, lesy mírného pásu, tajgy, tundry, polární oblasti, výškové stupně v krajině	
Zeměpis světadílů a oceánů		
– lokalizuje na mapě Indický oceán a porovná ho s ostatními oceány, vysvětlí pojem monzun, zdůvodní význam těžby ropy a lokalizuje oblasti cestovního ruchu v Indickém oceánu – popíše polohu Austrálie na Zemi, lokalizuje ji na mapě světa – porovná rozlohu a členitost pobřeží Austrálie s rozlohou a členitostí pobřeží ostatních kontinentů – zhodnotí a lokalizuje povrchové tvary Austrálie – vymezí podnebné pásy na území Austrálie – lokalizuje a charakterizuje nejvýznamnější australské vodní toky a jezera, vysvětlí pojem artéská studna – odvodí typy australských přírodních krajiny – orientuje se ve flóře, fauně Austrálie se zaměřením na endemity – charakterizuje obyvatelstvo Austrálie, zhodnotí osídlení Austrálie	Indický oceán - poloha a základní charakteristika Austrálie - poloha - rozloha, členitost pobřeží - povrch - podnebí - vodstvo - biomy, rostlinstvo a živočišstvo, přírodní zdroje Obyvatelstvo a sídla	OSV 9 Kooperace a kompetice: rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (<i>práce ve skupinách</i>). MKV 3 Etnický původ: rovnocennost všech etnických skupin a kultur, odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost (<i>obyvatelstvo Afriky, původní obyvatelé Austrálie</i>). EV 1 Ekosystémy: (<i>tropický deštný les</i>). EV 3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí: (<i>globální oteplování a polární oblasti</i>).

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
– vyhledá informace o původních obyvatelích Austrálie – nastíní ekonomické postavení Austrálie ve světě – lokalizuje na mapě Tichý oceán a porovná ho s ostatními oceány, lokalizuje Mariánský příkop – lokalizuje hlavní oblasti Oceánie, zhodnotí je z hlediska způsobu vzniku ostrovů, zdůvodní význam pro cestovní ruch – popíše polohu Antarktidy na Zemi, lokalizuje ji na mapě světa – vysvětlí pojem pevninský ledovec – zamyslí se nad přizpůsobením organismů životu v Antarktidě	- objevení Austrálie, obyvatelstvo Hospodářství Austrálie Tichý oceán a Oceánie Antarktida	

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Předmět: ZEMĚPIS

Ročník: 7., hodinová dotace 2 h týdně

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
Zeměpis světadílů a oceánů		
– popíše polohu Afriky na Zemi, lokalizuje ji na mapě světa – porovná rozlohu a členitost pobřeží Afriky s rozlohou a členitostí pobřeží ostatních kontinentů – zhodnotí a lokalizuje na mapě povrch v jednotlivých částech Af. – vymezí podnebné pásy na území Afriky – lokalizuje a charakterizuje významné africké vodní toky a jezera – na základě podnebí odvodí typy afrických přírodních krajín – orientuje se ve flóře, fauně a vlivech lidské činnosti – pracuje s informacemi o ochraně africké přírody – vyjmenuje významné naše i světové africké cestovatele – vyjmenuje a charakterizuje lidské rasy žijící v Africe – lokalizuje hustě a řídko osídlené oblasti Afriky – orientuje se v hlavních náboženských směrech na úz. Afriky – zdůvodní, proč je Afrika nejzaostalejší kontinent, lokalizuje hospodářsky významné a nejzaostalejší regiony Afriky – rozdělí Afriku na jednotlivé regiony, porovná je z hlediska přírodních podmínek, obyvatelstva a hospodářské situace	Afrika - poloha - rozloha, členitost pobřeží - povrch - podnebí - vodstvo - biomy, rostlinstvo a živočišstvo, přírodní zdroje - ochrana přírody Obyvatelstvo a sídla - objevení Afriky, cestovatelé - obyvatelstvo Afriky - osídlení Afriky - náboženství Afriky Hospodářství Afriky Oblasti Afriky (Severní arabská Afrika, Tropická Afrika a Jižní Afrika)	OSV 8 Komunikace: informování a vedení dialogu (<i>aktuality a referáty</i>). OSV 9 Kooperace a kompetice: rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (<i>práce ve skupinách</i>). OSV 10 Řešení problémů a rozhodovací dovednosti: zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětu (<i>práce s mapou</i>). VMEGS 1 Evropa a svět nás zajímá: (<i>zážitky a zkušenosti z Evropy a světa, naši sousedé v Evropě, tradice národů Evropy</i>). VMEGS 2 Objevujeme Evropu a svět: (<i>evropské státy</i>). VMEGS 3 Jsme Evropané: (<i>Evropská integrace, instituce Evropské unie</i>). MKV 2 Lidské vztahy: (<i>vtahy mezi</i>

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
– popíše polohu Ameriky na Zemi, lokalizuje ji na mapě světa – porovná rozlohu a členitost pobřeží Ameriky s rozlohou a členitostí pobřeží ostatních kontinentů – zhodnotí povrch v jednotlivých částech Ameriky, lokalizuje je na mapě Ameriky – vymezení podnebné pásy na území Afriky – lokalizuje a charakterizuje nejvýznamnější vodní toky a jezera – na základě podnebí odvodí typy přírodních krajin – orientuje se ve flóře, fauně a vlivech lidské činnosti – zdůrazní význam tropických deštých lesů – vyjmenuje a charakterizuje lidské rasy žijící v Americe – rozlišuje původní a přistěhovalé obyvatele Ameriky, objasní jakým způsobem se dostala do Ameriky černá a bílá rasa – vyhledá informace o starých indiánských civilizacích – lokalizuje hustě a řídko osídlené oblasti Ameriky – rozdělí Ameriku na jednotlivé regiony, porovná je z hlediska odlišnosti přírodních podmínek, obyvatelstva a hospodářské situace, orientuje se ve vybraných státech Ameriky – lokalizuje na mapě Atlantský oceán a porovná ho s ostatními oceány, zdůvodní význam Golského proudu pro podnebí Evropy, vyjmenuje důvody znečištění Atlantského oceánu – lokalizuje na mapě Severní ledový oceán, charakterizuje život v této oblasti – popíše polohu Euroasie na Zemi, lokalizuje ji na mapě světa – vymezení hranici mezi Evropou a Asií – porovná rozlohu a členitost pobřeží Asie s rozlohou a členitostí	Amerika - poloha - rozloha, členitost pobřeží - povrch - podnebí - vodstvo - biomy, rostlinstvo a živočišstvo, přírodní zdroje - ochrana přírody Obyvatelstvo a sídla - obyvatelstvo Ameriky - osídlení Ameriky Oblasti Ameriky (Severní, Střední a Jižní Amerika), státy Ameriky Atlantský a Severní ledový oceán Asie - poloha - rozloha, členitost pobřeží	kulturami). MKV 3 Etnický původ: rovnocennost všech etnických skupin a kultur, odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost (původní obyvatelé Ameriky, afroameričané, rasismus v Evropě). MKV 4 Multikulturalita: multikulturalita současného světa, multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování (nejrozšířenější jazyky ve světě). EV 1 Ekosystémy: (typické ekosystémy jednotlivých kontinentů). EV 3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí: (zemědělství a životní prostředí, doprava a životní prostředí, průmysl a životní prostředí, změny v krajině). MV 1 Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení: pěstování kritického přístupu ke zpravodajství (změny v současném světě, ohniska napětí a konfliktů ve světě).

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
pobřeží ostatních kontinentů – zhodnotí povrch v jednotlivých částech Asie, lokalizuje je na mapě – vysvětlí význam monzunových dešťů – lokalizuje a charakterizuje nejvýznamnější vodní toky a jezera – odvodí typy přírodních krajin – orientuje se ve flóře, fauně a vlivech lidské činnosti – charakterizuje obyvatelstvo Asie – komentuje rychlý růst počtu obyvatel Asie, hodnotí význam omezení porodnosti v některých státech – orientuje se v hlavních náboženských směrech na území Asie – orientuje se v rozdílnosti kultur jednotlivých oblastí – dělí Asii na regiony, porovná je z hlediska odlišnosti přírodních podmínek, obyvatelstva a hospodářské situace, orientuje se ve vybraných státech Asie	- povrch - podnebí - vodstvo - biomy, rostlinstvo a živočišstvo, ochrana přírody Obyvatelstvo a sídla - obyvatelstvo Asie - náboženství Asie - kultura Asie Oblasti a vybrané státy Asie	

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Předmět: ZEMĚPIS

Ročník: 8., hodinová dotace 2 h týdně

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
– porovná rozlohu a členitost pobřeží Evropy s rozlohou a členitostí pobřeží ostatních kontinentů – zhodnotí povrch v jednotlivých částech Evropy, lokalizuje je na mapě – vymezí podnebné pásy na území Evropy – lokalizuje a charakterizuje nejvýznamnější vodní toky a jezera Evropy – odvodí typy přírodních krajín v Evropě a hodnotí jejich využití člověkem – orientuje se ve flóře, fauně a vlivech lidské činnosti – chápe nutnost ochrany přírody, navrhuje možná řešení – charakterizuje obyvatelstvo Evropy po stránce rasové, národnostní, jazykové a náboženské – využívá své zkušenosti ze setkání s obyvatelstvem jiných evropských zemí – lokalizuje nejhustěji zalidněné oblasti Evropy – zdůvodní vysokou hustotu obyvatel v Evropě – vyjmenuje a lokalizuje nejvýznamnější evropská sídla – rozdělí Evropu na oblasti – přiměřeně tyto oblasti a vybrané státy charakterizuje	Evropa - poloha, rozloha a členitost pobřeží - povrch - podnebí - vodstvo - biomy, rostlinstvo a živočišstvo, - ochrana přírody Obyvatelstvo a sídla - obyvatelstvo Evropy osídlení Evropy Hospodářství a politické rozdělení Evropy	

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
– využívá vlastní zkušenosti z cest po Evropě – vyhledá a prezentuje informace o vybraných evropských státech – porovná státy Evropy z hlediska vyspělosti – rozpozná hlavní evropské přírodní zajímavosti a kulturní památky		
Česká republika		
– lokalizuje Českou republiku na mapě Evropy – vymezí polohu ČR z různých hledisek (např. vůči ostatním státům, z hlediska vzdálenosti od moře, z hlediska klimatického atd.) – porovná rozlohu ČR s ostatními státy Evropy – orientuje se v základních historických událostech majících vliv na vývoj ČR – stručně objasní geologický vývoj ČR – vymezí na mapě a porovná hlavní geologické oblasti ČR – rozumí pojmům provincie a soustava, hlavní provincie a soustavy lokalizuje na mapě – lokalizuje na mapě ČR hlavní tvary reliéfu – zhodnotí hlavní vlivy na podnebí ČR – vymezí podnebné oblasti ČR – objasní pojem hlavní evropské rozvodí – lokalizuje na mapě naše významné řeky – charakterizuje vybrané vodní toky – vysvětlí rozdíl mezi jezerem, rybníkem a přehradou – na příkladech objasní význam vodních nádrží různých typů – chápe význam podpovrchové vody – navrhuje způsoby ochrany vodních zdrojů – vysvětlí rozdíl mezi půdním typem a půdním druhem	Přírodní podmínky ČR Poloha ČR na mapě Evropy Základní charakteristika ČR Rozloha ČR Historický vývoj ČR Geologický vývoj ČR Povrch ČR - vznik a vývoj reliéfu, horopisné celky Podnebí ČR Vodstvo ČR - řeky, jezera, rybníky, přehradní nádrže, rašeliniště, podzemní vody, znečišťování a ochrana vod. Půdy ČR - půdní druhy, půdní typy,	OSV 8 Komunikace: informování (<i>aktuality a referáty</i>). OSV 9 Kooperace a kompetice: rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (<i>práce ve skupinách, práce v terénu</i>). OSV 10 Řešení problémů a rozhodovací dovednosti: zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětu (<i>práce s mapou a buzolou, práce v terénu</i>). VMEGS 3 Jsme Evropané: Evropská integrace, instituce Evropské unie (<i>ČR – člen EU</i>). MKV 3 Etnický původ: rovnocennost všech etnických skupin a kultur, odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost (<i>složení obyvatelstva ČR</i>). EV 1 Ekosystémy: les, pole, vodní zdroje, lidské sídlo – město – vesnice, kulturní krajina.

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
– lokalizuje na území ČR vybrané půdní typy – zhodnotí ohrožení půdního fondu člověkem a chápe nutnost jeho ochrany – vyjmenuje jednotlivé vegetační stupně a zdůvodní změnu skladby rostlinných a živočišných druhů v souvislosti se změnou nadmořské výšky – lokalizuje na mapě naše Národní parky, vybrané CHKO a oblasti s nejvíce poškozeným životním prostředím – vyhledá informace o vybraných chráněných územích – vysvětlí nutnost ochrany přírody a sám se do ní dokáže zapojit – porovná počet obyvatel a hustotu zalidnění ČR s ostatními zeměmi – zhodnotí současný stav ve vývoji počtu a struktury obyvatelstva ČR z hlediska porodnosti, úmrtnosti a přirozeného přírůstku, naznačí možné důsledky – vysvětlí pojmy související s migrací obyvatelstva – nastíní národnostní složení obyvatel ČR – lokalizuje vybraná sídla na mapě ČR – rozdělí sídla podle jejich funkce – vyhledá informace o vybraných sídlech ČR – rozdělí hospodářská odvětví do sfér národního hospodářství – charakterizuje jednotlivá průmyslová odvětví – porovná jednotlivá průmyslová odvětví z hlediska jejich zastoupení na našem území, zaměstnanosti a významu – uvede příklady zahraničních investorů v našem průmyslu – lokalizuje hlavní průmyslové oblasti a centra – uvede příklady konkrétních průmyslových výrobků	význam půd, ochrana půdního fondu. Výškové vegetační stupně ČR, rostlinstvo a živočišstvo, životní prostředí a ochrana přírody v ČR. Obyvatelstvo a hospodářství ČR Obyvatelstvo ČR - počet, hustota zalidnění, porodnost, úmrtnost, přirozený přírůstek, migrace obyvatelstva, národnostní složení obyvatel. Sídla ČR - dělení sídel, funkce sídel, významná sídla ČR. Hospodářství ČR Průmysl ČR - hlavní průmyslová odvětví	EV 2 Základní podmínky života: voda, ovzduší, půda, ekosystémy – biodiverzita, energie a přírodní zdroje. EV 3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí: <i>(zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství, doprava a životní prostředí, průmysl a životní prostředí, změny v krajině).</i> EV 4 Vztah člověka k prostředí: naše obec <i>(přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání, ochrana životního prostředí).</i> MV 1 Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení: pěstování kritického přístupu ke zpravodajství <i>(místní region).</i>

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
– vymezí hlavní zemědělské oblasti na základě přírodních podmínek – rozlišuje zemědělské výrobní typy – v závislosti na zemědělství charakterizuje hlavní obory potravinářského průmyslu – uvádí příklady výrobků a lokalizuje potravinářskou výrobu – vyjmenuje a charakterizuje druhy a složky dopravy v ČR – charakterizuje naši dopravní síť, včetně hlavních tahů a uzlů – vyhledá vhodné spoje v jízdním řádu – zhodnotí služby z hlediska jejich podílu na hospodářství ČR – zhodnotí předpoklady ČR pro jednotlivé formy cestovního ruchu – lokalizuje hlavní oblasti cestovního ruchu u nás – připraví návrh programu pobytu pro účastníky CR u nás – objasní význam ekonomické spolupráce mezi státy – zhodnotí význam EU a postavení ČR v rámci EU – rozdělí území ČR do 14 krajů – získané poznatky o ČR využije k charakteristice krajů – kraje porovná z hlediska přírodních i socioekonom. podmínek – vypracuje referát o některém z nich – lokalizuje na mapě polohu své obce, upřesní její polohu v rámci regionu, kraje, provincie a soustavy – hodnotí svoji obec podle různých kritérií – navrhuje řešení regionálních problémů – zvládá základní práce s turistickou mapou a mapou regionu v měřítku 1:25 000	Zemědělství ČR - chov hospodářského zvířectva, pěstování zemědělských plodin, zemědělské oblasti, potravinářský průmysl. Doprava a spoje Služby, cestovní ruch, zahraniční obchod Kraje ČR Místní region, moje obec Práce s turistickou mapou	

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Předmět: ZEMĚPIS

Ročník: 9., hodinová dotace 1 h týdně

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
Obyvatelstvo a sídla		
– orientuje se v počtu obyvatel na Zemi a v počtu obyvatel nejvýznamnějších států, zhodnotí vývoj počtu obyvatel na Zemi a jeho důsledky – vysvětlí příčiny nerovnoměrného rozmístění obyvatelstva na Zemi, analyzuje vlivy a faktory tohoto rozmístění – vyhodnocuje aktuální demografické ukazatele (např. strukturu, růst, pohyb obyvatelstva. atd.) – vysvětluje rozdíly mezi lidskými rasami, národy, jazyky a náboženskými směry, orientuje se v jejich lokalizaci – vyjmenuje a lokalizuje nejvýznamnější lidská sídla a aglomerace, objasní pojem urbanizace a suburbanizace – posoudí jak přírodní podmínky souvisí s funkcí lids. sídla	Vývoj počtu obyvatel na Zemi Rozmístění obyvatelstva ve světě Růst počtu obyvatel rasy, národy, jazyky, náboženství, migrace a zaměstnanost Vývoj sídel, typy sídel, aglomerace, konurbace, megalopole, urbanizace, suburbanizace.	MKV 2 Lidské vztahy: vztahy mezi kulturami (<i>náboženství</i>). MKV 3 Etnický původ: odlišnost lidí i jejich vzájemná rovnost, základní informace o různých etnických a kulturních skupinách (<i>rasy, rasismus, xenofobie</i>). MKV 4 Multikulturalita: multikulturalita současného světa jako prostředek vzájemného obohacování (<i>nejrozšířenější jazyky ve světě</i>). EV 1 Ekosystémy: (<i>umělé ekosystémy - geografie sídel</i>).
Průmysl a zemědělství		
– hodnotí vývoj průmyslu a jeho význam pro život lidí – charakterizuje nejvýznamnější a nejrychleji se rozvíjející průmyslová odvětví – na příkladech uvede hlavní lokalizační faktory rozmístění průmyslové výroby	Vývoj, význam a postavení průmyslové výroby Členění průmyslu, nejvýznamnější průmyslová odvětví	OSV 8 Komunikace: vedení a vstup do dialogu (<i>průmysl paliv a energetiky – výhody a nevýhody různých typů elektráren</i>). EV 2 Základní podmínky života: (<i>energie a přírodní zdroje</i>).

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
– odvodí funkční vztahy mezi průmyslovými odvětvími – z praktického života uvádí příklady firem a výrobků z jednotlivých průmyslových odvětví – dokáže nutnost šetření průmyslovými surovinami – hodnotí dopad jednotlivých druhů průmyslu na životní prostředí – na příkladech uvede hlavní lokalizační faktory rozmístění průmyslové výroby – určí a vyhledá hlavní oblasti světového hospodářství, lokalizuje hlavní světové surovinové zdroje – popíše vývoj zemědělství na Zemi – na příkladech vysvětlí význam zemědělství pro výživu lidí – objasní závislost zemědělství na přírodních podmínkách – rozlišuje rostlinnou a živočišnou zemědělskou výrobu – rozlišuje a vysvětlí rozdíly mezi extenzivní a intenzivní zemědělskou výrobou – orientuje se v hlavních zemědělských plodinách – na mapě lokalizuje hlavní zemědělské oblasti	Rozmístění průmyslové výroby, významné průmyslové oblasti světa Význam a postavení zemědělské výroby, vliv přírodních podmínek Rostlinná a živočišná výroba, rybolov Rozmístění zemědělské výroby	EV 3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí: <i>(průmysl a životní prostředí, změny v krajině, zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství).</i> MV 1 Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení: pěstování kritického přístupu ke zpravodajství <i>(průmysl paliv a energetiky).</i>
Doprava, služby a cestovní ruch		
– porovná jednotlivé druhy dopravy z různých hledisek – vyjmenuje a popíše dopravní složky – vyhledá v jízdním řádu a na internetu dopravní spojení – na mapě lokalizuje příklady dopravních cest a uzlů – objasní rostoucí význam služeb v životě člověka – hodnotí místní region z hlediska zastoupení služeb – orientuje se ve formách cestovního ruchu – analyzuje předpoklady cestovního ruchu – na mapě lokalizuje nejvýznamnější oblasti z hlediska	Doprava – význam, druhy, složky Služby Cestovní ruch – formy CR Předpoklady CR	OSV 8 Komunikace: vedení a vstup do dialogu <i>(doprava – výhody a nevýhody jednotlivých druhů dopravy).</i> OSV 9 Kooperace a kompetice: rozvoj sociálních dovedností pro <i>(práce ve skupinách – návrh programu pro účastníky CR).</i>

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
- různých forem cestovního ruchu – kriticky hodnotí vlastní region z hlediska předpokladů a aktuálního využití pro cestovní ruch – připraví návrh programu pobytu pro účastníky CR u nás i v zahraničí		
Mezinárodní spolupráce		
– vysvětlí důvody hospodářských a politických integrací – vyjmenuje nejvýznamnější hospodářská seskupení (OSN, EU, OPEC, ...) – popisuje praktické příklady spolupráce mezi zeměmi – vysvětlí nutnost znalosti cizích jazyků – analyzuje některé příčiny nízkého ekonomického rozvoje vybraných zemí, uvede jejich hlavní problémy, uvažuje nad možnostmi řešení pomoci rozvojovým regionům – lokalizuje na mapách jednotlivých kontinentů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy	Mezinárodní organizace Vyspělost a úroveň rozvoje zemí světa Vznik nových států, nejvýznamnější ohniska konfliktů ve světě	OSV 8 Komunikace: informování (<i>aktuality a referáty</i>). OSV 10 Řešení problémů a rozhodovací dovednosti (<i>pomoc rozvojovým regionům</i>). VMEGS 3 Jsme Evropané: (<i>Evropská integrace, instituce Evropské unie</i>). MV 1 Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení: kritický přístup ke zpravodajství (<i>ohniska konfliktů ve světě</i>).
Člověk a životní prostředí		
– vysvětlí pojem krajinná sféra – uvede příklady přírodních a kulturních krajinných složek – hodnotí příčiny narušení životního prostředí a navrhuje příklady možných řešení – rozlišuje pojmy degradovaná a devastovaná krajina – na mapě lokalizuje oblasti s nejvíce a nejméně zasaženým životním prostředím – orientuje se ve vybraných globálních problémech světa (např: kácení tropických deštných lesů, znečištění oceánů, znečištění atmosféry, zeslabení ozonové vrstvy, globální oteplování Země, přelidnění a hlad ...)	Krajinná sféra Globální problémy světa	OSV 8 Komunikace: informování , vedení a vstup do dialogu (<i>globální problémy světa</i>). EV 1 Ekosystémy: (<i>kulturní krajina, degradovaná krajina, devastovaná krajina, možnosti nápravy</i>). EV 3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí: (<i>globální problémy světa</i>). EV 4 Vztah člověka k prostředí: (<i>životní styl – odpady</i>).

